

བར་ལམ།

རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་སྤངས་ཐབས་བྱས།

༢༠༢༠

རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་སྤངས་ལྷན་ཚོགས།
དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

བར་ལམ།

This document has been prepared by the National Environment Commission.

© 2019

National Environment Commission Secretariat

Royal Government of Bhutan

“

ར་བཅས་ཨ་རྟག་ར་ རང་གི་མཚོ་བྱགས་དང་འབད་བཅུན་གྱི་ནང་ དམིགས་གཏད་གཅིག་གི་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་
ཁབ་གཅིག་འབད་མྱོད་དགོ། ར་བཅས་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ རང་གི་ཨ་ལོ་ཚུ་ལུ་ ཚུས་སྤོད་འབད་བའི་སྐབས་
རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅུན་དང་སྤྱི་དུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཚུ་ལུ་འབད་མེན་པར་ མཐའ་སྐོར་གནས་སྤངས་སྤྱུག་པོའི་
རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་འབད་ ཚུས་སྤོད་དགོ།

- དཔལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ།

”

“

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ བར་ལམ་གྱི་གོང་འཕེལ་རྗེས་སུ་འབྲང་དགོ། དེ་ཡང་ ཚན་རིག་དང་གསོ་བ་ དེ་ལས་འཕྲུལ་རིག་
ལྷན་པའི་དོན་སྐྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ ང་བཅས་རའི་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ ཡར་རྒྱས་གཏང་དགོ་པའི་ དགོས་འདོད་ཚུ་ རོས་
འཛིན་འབད་ཚུགས་པའི་ གོང་འཕེལ་ཅིག་ཨིན། དེའི་སྐབས་ ང་བཅས་རའི་ ལྷག་པོའི་ ལམ་སྲོལ་གྱི་སྲོལ་ཁྱབ་དང་ལྷ་ར་
སྲོལ་གྱི་བརྩི་མཐོང་ དེ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གཞི་རྟེན་ཚུ་ མི་ཉམས་རྒྱུན་སྦྱོང་འབད་དགོ།

ལོ་བརྒྱའི་དུས་ཡུན་ཡོངས་རྫོགས་ནང་ འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་རང་བཞིན་གནས་སྟངས་འདི་ ཅུ་ཚེན་སྤྲེལ་བདག་
འཛིན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པའི་ལར་ ཚོ་སྲོག་ག་རའི་ འབྲུང་ཁུངས་ཅིག་འབད་ བརྩི་མཐོང་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། རང་བཞིན་
གནས་སྟངས་ལུ་ ལྷ་ར་སྲོལ་གྱི་དོད་མོས་འདི་གིས་ ང་བཅས་ར་ཆུབ་འབྱོར་ལྷན་དང་ཉམས་མེད་ཀྱི་མཐའ་འཁོར་
གནས་སྟངས་དང་མཉམ་གཅིག་ དུས་རབས་ ༢༠ པའི་ནང་ བསྐྱུལ་ཉེ་ཡོད། ང་བཅས་ག་ར་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ མཐུན་
ཉོག་ཉོསྟེ་ རྫོང་ནི་དང་ ང་བཅས་རའི་ ལྷག་པོའི་སྲོལ་ཁྱབ་འདི་ མ་འོངས་པའི་མི་རབས་ལུ་ ཅུས་སྦྱོང་ནིའི་ རེ་འདོད་
བསྐྱེད་པ་ཨིན།

- དཔལ་མི་དབང་འབྲུག་རྒྱལ་བཞི་པ་ འཛིགས་མེད་སངས་གོ་དབང་ལྷག་མཚོག

”

བ་དམར་པོ་འདི་བསད་ཟ་བ་བཞོ་ཟམ་བྲག
- འབྲུག་པལ་དད་གཞུང་མཁུ་ -

འབྲུག་གི་སྲིད་བྱུང་གི་བཀོད་ཁྲིམ་བཟོ་བཀོད།

འབྲུག་རྒྱལ་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་ཐབས་བྱས་འདི་ འབྲེལ་ཡོད་ མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་གི་སྲིད་བྱུང་དང་
ཁྲིམས་ལུགས་ དེ་ལས་ ཚད་འཛིན་ག་ར་དང་མཉམ་ རིམ་རྒྱིག་ཐོག་ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལས་ ༢༠༣༠ ཚུན་གི་ལོ་ངོ་བཅུ་ལྷག་གི་ལས་
སྟོན་ཡིག་ཚན་ འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། ཐབས་བྱས་འདི་གིས་ ཉམས་སྲུང་དང་ལྡན་པའི་ གོང་འཕེལ་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དང་
གཞུང་གི་ལཱ་འོངས་ཚུ་ལས་འགོ་བཙུགས་སྟེ་ ས་གནས་གཞུང་ཚུན་ཚད་ལུ་ ཁྲིམས་ལུགས་གཞི་བཙུགས་དང་ལག་ལེན་ རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་
ཚུགས་པ་ཡིན། ལས་སྟོན་འདི་ཡང་ དམིགས་དོན་ཚུ་ འབྲེལ་འབྲུད་འབད་ཐོག་ལས་ ཐབས་བྱས་བྱུང་གི་ལུགས་སྲོལ་དང་འབྲེལ་
མཐུན་ཅན་འབད་ འབྲེལ་ཡོད་སྲིད་བྱུང་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་ ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས་གི་དོན་ལུ་ བརྗོད་དོན་བཞི་ ས་གཞི་དང་རྒྱུང་ ཚུ་
དང་ཚེ་སྲིག་གི་འོག་ལུ་ སྟོན་ཏེ་ཡོད།

དམིགས་གཏང།

མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་ ཐབས་བྱས་གི་ དམིགས་གཏང་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ རྒྱལ་སྐྱོང་འབད་ཐོག་ལས་ དུས་
ད་ལུ་བ་དང་ མ་འོངས་པའི་ མི་རྒྱུན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རང་བཞིན་གནས་སྐྱབས་ ཉིང་སངས་ས་དང་ ཡུན་བརྟན་གནས་ཐབས་ལུ་ དམིགས་པ་
བསྐྱེད་པ་ཡིན། དམིགས་གཏང་འདི་ཡང་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་ལྷན་ཚོགས་དང་ སུ་ཀྱན་ ༢༠༢༠ གི་དམིགས་གཏང་ གཞི་བདེ་དང་
གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་ དགའ་སྦྱིད་ཟེར་མི་དང་འབྲེལ་མཐུན་ཡོད་པ་ཡིན།

དམིགས་དོན།

རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ རང་དབང་ཅན་གི་གཏུག་སྟེ་གཙོ་ཅན་ཅིག་འབད་ གནད་དོན་ག་རའི་ནང་ མཐའ་
སྐོར་གནས་སྐྱབས་དང་འབྲེལ་བའི་ བན་གཞི་དང་ཚད་འཛིན་དང་ཡུན་བརྟན་མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་ ཡར་རྒྱས་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ ལྷ་ཁག་
མང་བའི་ གཞུང་གི་ལས་སྟེ་ཚུ་དང་གཞུང་མིན་ལས་ཚོགས་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་ཉམས་སྲུང་དང་སྲུང་སྐྱོབ་
འབད་ནི་འདི་ཡིན།

བཀོད་ཁྲིམ།

ཐབས་བྱས་གི་རྒྱལ་གནད་ཚེ་བའི་བཀོད་ཁྲིམ་འདི་ རྒྱ་ཡོངས་གི་སྲིད་བྱུང་གཙོ་ཅན་ཚུ་གིས་གསར་རྒྱུབ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ ཅུ་ཁྲིམས་
ཚེ་མོ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཕྱོགས་སྤྱོད་མང་བའི་ མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་གི་ཚིངས་ཡིག་ཚུ་གིས་ལས་སྟོན་འབད་ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་བྱུང་གཙོ་ཅན་ཚུ།
འབྲུག་གི་ཅུ་ཁྲིམས་ཚེ་མོ། ༢༠༠༢ །
སུ་ཀྱན་ ༢༠༢༠ ། ཞི་བདེ་དང་གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་ དགའ་སྦྱིད་གི་དམིགས་གཏང།
རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས།
བར་ལམ - འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་ཐབས་བྱས། ༡༩༩༢ །
རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱབས་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་ ༢༠༠༧ །
དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་སྲིད་བྱུང། ༢༠༡༤ །

ཚུལ་སྤྱིའི་ལས་ལེན།

- སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ གི་ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་གྲོས་གཞི།
- ཡུན་བརྟན་ཉོ་སྤྲོད་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ ལོ་ངོ་བརྟུག་ལས་རིམ་ཚུ་གི་བཀོད་ཁྲུལ།
- འཛམ་གླིང་ཚུལ་སྤྱིའི་ ཚྱེས་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ལོ་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ།
- འཛམ་གླིང་ཚུལ་སྤྱིའི་ ས་གཤིས་འཕོ་འགྲུང་ བཀོད་ཁྲུལ་ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ།
- སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ གི་ བེ་རིས་ཚིངས་ཡིག་གི་ཚུལ་ཡོངས་གཏན་འབེབས་ཞལ་འདབས། །སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ།
- འཛམ་གླིང་ཚུལ་སྤྱིའི་ཕྱི་ཐང་ཚད་འཛིན་ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོ།
- ཐོང་སྐྱོར་རྒྱ་རྒྱུ་ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་གཞི་རྒྱུ་ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་ཕྱི་ཐང་ཚད་འཛིན་ལྷན་འཛོམས་དང་ འདི་བཀོད་ཚད་འཛིན་ཀྱི་ བེ་སེལ་ ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོ།
- མི་ནའི་ དུག་ལེབས་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོ།
- ཚུལ་སྤྱིའི་ ལྷོད་ཉེན་ཕན་གྱི་རིགས་སྤྱི་ལོ་འཛོམས་ ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོ།
- ཚུལ་སྤྱིའི་སྤོ་འོད་ ལྷན་འཛོམས་ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ།
- ཚུལ་སྤྱིའི་ ཚུ་མཚོ་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོ།
- རམ་སའ་ ཚུ་ལོད་ལྷན་འཛོམས། །སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལོ།

གཞི་རྒྱ།

འབྲེལ་མཐུན་ཕན་གྱི་གཞི་རྒྱ་ཚུ་གིས་ ལམ་སྲོལ་ལྷན་པའི་གནས་ཚུལ་དང་གཅིག་གླིལ་ ཡུན་བརྟན་ཉོ་སྤྲོད་དང་ཐོན་སྐྱེད་ བཀོད་ཁྲུལ་དམའ་ ལྷན་གོང་འཕེལ་ མོ་མོ་དབྱེ་བ་རིས་ལེན་གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་ དལུལ་ཐོངས་དང་མཐའ་སྐྱོད་གནས་སྤངས་གཙོ་བོར་ཚུ་བརྟེན་སྤྱི་ལོ་འཛོམས་ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་འཛོམས་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ དེ་ལས་ ཚད་འཛིན་ཚུ་གི་བཀོད་ཁྲུལ་བརྟེན་འབྲེལ་ལེན།

འབྲུག་གི་ཐབས་བྱས་ཅན་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ།

ས་གཞི།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཤར་ཕྱོགས་ཉེ་མ་ལ་ལ་ལུ་ ཆགས་ཏེ་ཡོད་པའི་ རྫོང་ས་ཚུད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་མ་དུ་ ས་གནས་ཀྱི་རྒྱ་ཚད་ཡང་གི་
 ལོ་མི་ཇར་༣༤.༣༧༤ ཡོད་པ་ཡིན། འདི་ཡང་ བྱང་ཁ་བྱག་ལུ་ རྒྱ་ནག་དང་ རྫོང་དང་ཤར་དེ་ལས་ ལུ་ཁ་བྱག་ལུ་ རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་
 ཀྱི་རྒྱུག་ན་ རྒྱ་དེ་ཡོད། འབྲུག་གི་དངོས་གནས་མཐོ་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་འདི་ཡང་ རྒྱ་མཚོའི་ཁ་ཚད་ལས་ མི་ཉུང་ ༡༠༠ ལས་མཐོ་
 བོས་ ༡༠༠༠ དེ་ཅིག་ཡོད་མི་འདི་གིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ལུ་ ས་བ་ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་པར་དང་ སོ་ནམ་དང་སྐྱེ་ལྗན་གནས་
 རྟེན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ དེ་ལས་ སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྤེལ་རྒྱ་དངོས་ཚུ་ཐོབ་བཟོ་མ་ཡིན། སོ་ནམ་འདི་འབྲུག་གི་ མི་རྣོབས་བརྒྱ་ཆ་
 མཐོ་བོས་ (༥༤.༡༤) ལུ་གཡོག་སྤོང་མི་ ས་ཁོངས་ཅིག་སྤོང་དེ་འབད་ཅུང་ ཚུར་བརྟེན་སྤོང་མི་དང་བརྟེན་བཤུལ་གཉིས་པ་འདི་ རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱི་འོང་འབབ་བཟོ་མི་གཙོ་ཅན་ཅིག་ཡིན། ལུ་གཡོག་གི་ས་ཁོངས་ཚུ་ག་ར་ རང་བཞིན་ཐོབ་སྐྱེད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་དང་ ཡུན་བརྟན་ས་གཞི་
 ལག་ལེན་ལུ་ བརྟེན་སྤོང་ཡིན། ཡིན་ཅུང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ས་གཞི་ཡོངས་བརྩོམས་ བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༤༠ དེ་ཅིག་ དུས་རྒྱུན་
 དུ་ བགས་ཚལ་གྱི་གང་སྤེ་བཞག་ནི་གི་ ཅུ་ཁྲིམས་ཅན་གྱི་ དགོས་མཁོ་ཚུ་ བསྐྱུང་ནི་གི་ ཁས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད། ང་བཅས་ཀྱིས་ མི་སྡེ་
 དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གྱི་དགོས་དོན་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཡར་ཕར་གཏང་ནི་གི་དོན་ལས་ ས་གཞི་ལུགས་བོམ་སྤེ་
 ལག་སྦྱོང་འབད་དགོཔ་ཡིན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་འདི་ ཨེ་ཞི་ལ་ལུ་ཡོད་པའི་ གཙོ་བོ་སྤེན་པའི་རྒྱུང་མ་དང་ཚུ་ དེ་ལས་ གནའ་དུས་ཀྱི་
 བགས་ཚལ་ཡོད་པའི་ རྒྱར་བཞེན་གྱི་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་གྲལ་ལས་ ཅིག་ཡིན། ཡིན་ཅུང་ རྒོང་གསེབ་ལས་ཁྲོམ་ཁབ་ གཞི་
 རྫོང་འདི་གྲངས་ཁ་ཡར་སེང་དང་ ཁྲོམ་ཚོགས་མི་རྣོབས་གོང་འཕེལ་ འགྲུལ་འཁོར་ནང་འདྲེན་ཡར་སེང་དང་ ཐབ་ཤིང་དང་འཁོར་ལམ་
 དགོས་འདོད་ཡར་འཕེལ་ དེ་ལས་ བཟོ་སྐྱེན་ཚུ་ལས་བརྟེན་ མ་འོངས་པའི་ནང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་རྒྱ་དངོས་ལུ་ གནོད་ཚུན་
 མང་རབས་ཅིག་འོང་ནི་ཡིན་མས། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ས་གཞི་ས་ཁོ་འགྲུར་གྱི་ལོག་ཤུགས་ལས་བརྟེན་པའི་ ཉེན་ཁ་སྤོང་ཡོད་པ་
 ཡིན། ཡུན་རིང་གི་ནམ་དགུན་གྱི་སྐྱེས་པའི་དུས་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ས་གནས་ནང་འཁོད་ ཚུམ་ལང་བའི་ དཀའ་ངལ་དང་ བགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་
 ཚུ་གི་ གནོད་ཚུན་མང་སྤེ་འཛོམ་ནི་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ཆར་ཤུགས་ཚུ་ལས་བརྟེན་པའི་ ས་རུད་དང་རྒྱ་རུད་ འབྲེག་ཚུ་བཞུ་ནི་
 དང་ དེར་བརྟེན་གྱི་ འབྲེག་མཚོ་འགས་ཏེ་རྒྱ་རུད་འཛོམ་ནི་ དེ་ལས་ གནོད་ཅན་དང་ བདག་ཞུ་ཚུ་འབྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད། ས་ཁོངས་ལ་ལུ་
 གཅིག་ནང་ལས་ཡར་ ཡུན་བརྟེན་མེད་པའི་ སོ་ནམ་དང་ས་གཏེར་ཕྱིར་བཏོན་ རྟེན་གཞི་དང་འཁོར་ལམ་ དེ་ལས་ཕྱགས་སྤྲིགས་འཛོན་སྦྱོང་
 ལག་ལེན་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ས་གཞི་ཉམས་ཆག་དང་བཙོག་གི་བུ་རྒྱ་རྒྱུན་འབད་མ་ཡིན། གདོང་ལེན་འདི་ཚུ་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་
 དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ ཀ་ཚེན་བཞི་གི་ལམ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཅུ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞི་བཞག་ནང་འཁོད་ཀྱི་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་དང་
 མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་འགྲུབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ས་གཞི་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་དང་ ཡུན་བརྟེན་ས་གཞི་འཛོན་སྦྱོང་
 ཀྱི་ འབྲེལ་མཐུན་ཅན་གྱི་ཐབས་ལམ་ དགོཔ་འཛོན་ཏེ་ཡོད།

གདོང་ལེན་རྩེ་བཅས་ལ་ཞིའོ་དོན་ལུ་ ལྷ་ལག་མང་བའི་ སྲིད་བྱུས་དང་བྲིམས་ དེ་ལས་བྲིམས་ལུགས་ཚད་འཛིན་དང་ལམ་མཐོང་ཐབས་ཤེས་ རྩེ་གིས་ལམ་སྟོན་འབད་ཐོག་ལས་ དེས་གཏན་གྱི་ གསར་བཏོད་རྩེ་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་བསྐྱེད་ཡོད། རྩེ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་ ལྷངས་ཐབས་བྱུས་འདི་གིས་ གདོང་ལེན་རྩེ་ ཐབས་བྱུས་གྱི་ཡིག་ཚལོངས་རྩོགས་ནང་ལུ་ ལ་གསལ་སྡེ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཐབས་བྱུས་ ཅན་གྱི་དམིགས་དོན་ ༡ ལས་ ༤ དང་ ཡན་ལག་དམིགས་དོན་རྩེ་གི་ཐོག་ལས་ འབྲེལ་མཐུད་འབད་དེ་ཡོད།

ཐབས་བྱུས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༡ གྱི་ ཚད་སྟོམས་ལྡན་པའི་ ས་གཞི་ལག་ལེན་འཆར་གཞི།

- མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱེད་པའི་སྐབས་ལྷན་ཁོད་བརྟུག་ཞིབ་ ཅུ་བརྟན་བཟོ།
- ས་གཞི་ལག་ལེན་དང་འཛིན་སྐྱོང་གཞི་བཙུགས་འབད།
- སྐྱོད་བརྟུབ་པའི་ ས་གཞི་ལག་ལེན་ དྲག་ཤོས་ དེས་བརྟན་བཟོ།

ཐབས་བྱུས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༢ གྱི་ རྩེ་དན་ཚབས་ཅན་ གྲུ་སྐྱིག་དང་གདོང་ལེན་ རྩེ་སྐྱེད་འབད།

- རྩེ་དན་ཚབས་ཚེན་ ཉེན་ལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་འཕར་གཞི་རྩུམས།
- ས་གཞིས་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཐོག་ལུགས་ འབྲེལ་མཐུན་བཟོ།
- རྩེ་དན་ཚབས་ཚེན་གྲུ་སྐྱིག་དང་དེས་ལེན་ ཅུ་བརྟན་བཟོ།
- ཉེན་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་རྩེ་ལུ་ ཉེན་ལག་གི་ཉེན་བརྟེན་འབད།

ཐབས་བྱུས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༣ གྱི་ ས་གཞི་མར་ཉམས་བཀག་འཛིན།

- ས་གཞི་མར་ཉམས་བཀག་གི་འཆར་གཞི་རྩུམས།
- ས་གཞི་མར་ཉམས་ མར་ཕབ་འབད།
- ཡུན་བརྟན་ས་གཞི་ འཛིན་སྐྱོང་ ལག་ལེན་འབད།
- མར་ཆག་ཡོད་པའི་ སའི་ཆགས་ལུགས་ བསྐྱར་གསོ་འབད།

ཐབས་བྱུས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༤ གྱི་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྐྱེད་པའི་སྐབས་གཞིས་མཐུན་པའི་འཁོར་ལམ་དང་ གཞི་རྩེན་རྩེ་སྐྱེད།

- ས་གཞིས་དང་འབྲེལ་མཐུན་ཡོད་པའི་ རྩེ་ལ་འདྲེན་ རྩེན་གཞི།
- མཐའ་སྐོར་གནས་སྐྱེད་པའི་སྐབས་འབྲེལ་མཐུན་ཡོད་པའི་ འཁོར་ལམ་ བཟོ་སྐྱེན་འབད།
- སོ་ནམ་ས་ཞིང་གི་འཁོར་ལམ་ འཆར་གཞི་དྲགས་སྡེ་རྩུམས།

ཐབས་བྱུས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༥ གྱི་ སོ་ནམ་ཡུན་བརྟན་དང་ས་གཞིས་མཐུན་པའི་བཟོ།

- སོ་ནམ་ ས་གཞིས་འཕོ་འགྱུར་ལས་ ཉེན་སྐྱེད་འབད།
- ཞིང་རྩེ་ལངས་སྡེ་ རྩོད།
- སོ་ནམ་ས་ཞིང་གི་ཐོན་སྐྱེད་ ཡར་རྒྱས་གཏང།
- ས་གཞིས་ག་མནོ་སར་ རྩོ་ཞོར་རྩེ་ ཅུ་འབྲོག་ནང་གཏང་ནི་མར་ཕབ་འབད།
- རང་བཞིན་གྱི་སྐྱོན་པའི་ སོ་ནམ་གྱི་ལུ་ ཡར་རྒྱས་གཏང།
- ཡུན་བརྟན་ནང་འདྲེབས་ ལག་ལེན་ ཡར་འཕམ་གཏང།

ཐབས་བྱས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༤ པ། ཡུན་བརྟན་ ས་གཏོར་ཕྱིར་བཏོན་འཛིན་སྐྱོང་འབད།

- མིང་གཞུང་ ཚད་འཛིན་དང་སྤྱད་སྐྱོབ་ ཅུ་བརྟན་བཟོ།
- ལས་སྡེ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཡུན་བརྟན་ འཆར་གཞི་ཅུམས།
- གཏོར་རྗེས་ཚུ་གི་རིན་གོང་གསར་འཐེབ་ ཡར་སེང་གཏང་།

ཐབས་བྱས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༥ པ། རང་བཞིན་མཐུན་པའི་ གཞི་ཆགས་པེས་བརྟན་བཟོ།

- ལུང་ཕྱོགས་ཚད་སྐྱོམས་ལྡན་པའི་ གོང་འཕེལ་ ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- འོས་འབབ་དང་འབྲིལ་ གཞིས་ཆགས་ ཅུམས།
- །འོས་ཚོགས་ ས་གཞིས་མཐུན་འགྱུར་བཟོ།

ཐབས་བྱས་གྱི་དམིགས་དོན་ ༦ པ། ཕྱགས་སྡིགས་བཀག་དམ་དང་འཛིན་སྐྱོང་གྱི་འགྲོ་བཟོ།

- འབྲེལ་མཐུན་ཅན་གྱི་ ཕྱགས་སྡིགས་འཛིན་སྐྱོང་གི་འོས་འབབ་ གསར་བཀོད་འབད།
- ཡུན་བརྟན་ཉེ་སྤྱོད་དང་ ཐོན་སྐྱེད་ ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- །འོས་སྡེའི་ཕྱགས་སྡིགས་འཛིན་སྐྱོང་ ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- ཕྱགས་སྡིགས་ལས་ བག་རྒྱུད་ཕྱིར་ཐོན་ མར་ཕབ་འབད།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༠ | རླུང་གི་སྐྱུས་ཚད་ཡར་རྒྱས་གཏང་།

- རླུང་མ་བཅོལ་གྱི་བྱི་རྒྱ་རྒྱུན་རྒྱ་གི་དཀའ་ངལ་བསལ།
- མི་རྒྱུན་ལས་བརྟེན་པའི་བཅོལ་གྱི་བམར་ཕབ་འབད།
- རླུང་གི་སྐྱུས་ཚད་ལྷ་རྟོག་ཡར་རྒྱས་གཏང་།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༡ | བག་རླུང་ཕྱིར་ཐོན་དམའ་བའི་སྐྱེལ་འདྲེན་གྱི་བསྐྱེད།

- སྐྱེལ་འདྲེན་ལས་བརྟེན་པའི་བཟའ་སྐྱོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཕན་གོད་ལྷ་རྟོག་འབད།
- མི་མང་སྐྱེལ་འདྲེན་ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- འགྲུལ་འཁོར་གྱི་བཅོལ་རླུང་ཕྱིར་ཐོན་ཚད་འཛིན་དམ་དམ་བཟོ།
- དདུལ་འབྲེལ་དང་ཁྱིམ་སྡེ་གྱི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་འབད།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༢ | གཙང་རྒྱ་ལྟན་པའི་འབྲུལ་རིགས་ཚའཛོག་དང་ལག་ལེན།

- མཐའ་སྐྱོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་གནད་བ་རྒྱ་གི་དོན་ལུ་དགོས་མཁོ་རྒྱ་བསྐྱར་སྦྱོང་འབད།
- རང་བཞིན་མཐུན་པའི་འབྲུལ་རིགས་ཀྱི་ནང་མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- ཡུན་བརྟན་ཉོ་སྤྱོད་ཀྱི་སེམས་ཤུགས་བྱིན།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༣ | རླུང་བྱུང་བྱས་ཤུགས་ཅན་གྱི་ལས་ལྟེ་གོང་འཕེལ།

- རླུང་བྱུང་བྱས་ཤུགས་ལས་སྡེ་རྣམས་མང་བཟོ།
- མཐའ་རྒྱར་གྱི་མི་སྡེ་རྣམས་ལུ་བྱས་ཤུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ངེས་བརྟན་བཟོ།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༤ | ལུས་ཤུགས་ཡར་རྒྱས།

- བཅོལ་རླུང་ཕྱིར་ཐོན་མར་ཕབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ལུས་ཤུགས་ཡར་སྤེང་གཏང་།
- བསགས་དདུས་ཀྱི་དོན་ལུ་ལས་སྡེ་གི་དམིགས་ཚད་ལྷུབ།
- ཡུན་བརྟན་བཟོ་སྐྱེན་ཡར་རྒྱས་གཏང་།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༥ | ཁྱིམ་སྡེ་གི་གཙོག་རླུང་མར་ཕབ།

- བཅོལ་གྱི་བམར་ཕབ་ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས་འབད།
- ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཐབ་བཀམ་སྐྱེལ་འབད།
- གཙང་རྒྱ་ལྟན་པའི་བྱུང་རྒྱས་ལག་ལེན་འབད།

ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༦ | རླུང་རྒྱུ་བའི་ཐོག་མའི་ཉེན་བརྟེན་འབད།

- ཡར་འཕར་ཅན་གྱི་རླུང་འཚུབ་ཀྱི་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྦྱོང་འབད།
- རླུང་འཚུབ་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལུ་གཏོད་ལེན་འབད།
- རླུང་འཚུབ་ཀྱི་ཐོག་མའི་ཉེན་བརྟེན་སྦྱོང་།

ཚོ་སྤྱོད།

སའི་ཆགས་ལུགས་དང་འབྲེལ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཤར་ཕྱོགས་ཉེ་མ་ལ་ཡ་གི་ འཛོན་དྲགས་ཅན་གྱི་ སྐྱེས་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ཚ
གས་ གལ་ཅན་གྱི་འདབ་ཆགས་ས་ཁོངས་ ༡༩ དང་སྐྱེས་ལྷན་གནས་སྡངས་ ༥་ དེ་ལས་ སྡོ་ཚལ་གྱི་ས་ཁོངས་དང་རྒྱུ་སྐྱོད་གྱི་
ས་ཁོངས་ ༩ ཡོད་པའི་ཁར་ འཛིགས་ཉེན་ཅན་གྱི་མངལ་སྐྱེས་སྲོག་ཆགས་རིགས་སྤྱི་ ༡༧ དཔེར་ན་ ཁ་སྐྱོན་དང་གནས་པའི་གཟིག་དང་
གྱི་ལ་དོམ་དམར་པ་ གཞོན་ཉེན་ཅན་གྱི་ འདབ་ཆགས་གྱི་རིགས་སྤྱི་ ༡༥ དཔེར་ན་ འབྲུང་འབྲུང་སྐྱེ་གནས་ཚུ་བརྩིས་ཏེ་ ཉགས་ཚལ་གྱི་
དབྱེ་ཁག་མང་རབས་དང་ སྤྱོད་ཁག་མང་པའི་སྡོད་ཤིང་དང་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་སྤྱི་ཚུ་གི་ ས་ཁོངས་ཡིན་པའི་ གཙུང་རྒྱུ་སྐྱེས་ལྷན་གནས་
སྡངས་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན། དུམས་བརྩེ་ཅན་གྱི་མི་དབང་མངལ་བདག་གི་དབུ་འབྲིད་བཟང་པོ་དང་ སུན་ཚུན་བརྟེན་འབྲེལ་དང་ སྲོག་ལྷན་ག་
ར་ལུ་གྲུས་ཞབས་དང་བརྩེ་བསྐྱར་སྟོན་པའི་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་བསྟན་པ་བརྟེན་པའི་ཚོས་གྱི་ལས་སྟོན་ཐོག་ལས་ འབྲུག་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ འགོ་བ་མིའི་གཞི་བདེ་གི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྡངས་ཉམས་སྲུང་དགོས་དོན་དང་དོན་འབྲས་ཚུ་ དུས་རྒྱུན་ གཙོ་
བཏོན་དང་ རོས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད། གནད་དོན་འདི་ལས་བརྟེན་ དུས་རབས་ ༢༡ པའི་ནང་ ས་ཁོངས་བརྒྱ་ཚ ༡༡ ཉགས་ཚལ་གྱི་ཁྱབ་
སྤེལ་བཞག་ནི་དང་ འབྲུག་གཏན་འཛགས་གྱི་ཡུན་བརྟན་དཔུལ་འབྲེལ་འཚར་གཞི་ གསར་བརྒྱགས་ཐོག་ལས་ ས་གཞི་བརྒྱ་ཚ ༥༡ དེ་
ཅིག་ སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་དང་ སྐྱེས་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ཚུ་སའི་ས་གནས་སྤྱི་ལུ་ལས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་སྐྱེས་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ཚུ་ མ་
ཉམས་པར་རྒྱུན་སྦྲོང་འབད་དེ་ཡོད་པ་སྤེལ་སྤྱོད་ཐོན་སྐྱེ་ཡོད།

དུས་གཅིག་ཏུ་ མི་རྒྱུ་ལས་ཡར་སེང་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྤྱི་ཚུ་ལས་བརྟེན་ མི་དང་རང་བཞིན་གནས་སྡངས་གཞིས་ ཚད་སྟོམས་
ལྷན་པ་བཟོ་ནི་ནང་ གཞོན་ལུགས་ཀྱི་ལྷེ་ཡོད་པ་ཡིན། རང་བཞིན་གྱི་ཉགས་ཚལ་འདི་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཚོག་ལས་ ཤིང་དུམ་བཏོན་
ནི་ ཡང་ན་ ཤིང་ཚས་དང་ ལུང་རྩས་སྤེལ་གཞི་ལེན་འབྲུང་ཞིའི་དོན་ལས་ཤིང་ཚུ་ ཚད་ལས་འགལ་ཏེ་ སྤྱིར་བཏོན་འབད་ནི་དང་ ཚད་འཛོན་
མིང་པའི་ཉགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་ལྷན་པའི་ཉགས་ཚལ་ཚུ་ ཉམས་ཆགས་གྱི་འཛིགས་ཉེན་འབད་དེ་ཡོད། ས་ཁོངས་ལ་
ལུ་ཅིག་ནང་ལུ་ ཚུལ་མིན་གྱི་ཐོག་ལས་ བྱེས་དང་ས་ དེ་ལས་ རྩོ་ལུ་སྤྱིར་བཏོན་དང་ དབྱར་རྩ་དགུན་འབྲུབ་དང་གཞན་གིང་མ་ཡིན་
པའི་ ཉགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱོད་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ལས་བསྐྱེལ་ལེན་ ཉལ་བཟུང་ནི་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོང་ལས་ཚུ་འབྲེལ་གཏོགས་འབད་ཐོག་
ལས་ ཤ་བདའ་ལེ་གི་ལུ་རན་པ་ཚུ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཡིན། མི་དང་རི་དྲགས་གྱི་དཀའ་ངལ་ཡར་སེང་འགྱུ་མི་དང་གལ་ ལོ་ཐོག་དང་ སྐྱོ་ལོར་
སེམས་ཅན་ཚུ་ གལ་ཅན་ཅིག་སྤེལ་ འབྲུང་སྦྲོར་ཤོར་ཏེ་ཡོད། སྐྱེས་ལྷན་གནས་སྡངས་གྱི་གཞོན་རྒྱུན་བཀག་ཞིའི་དོན་ལས་ བསྐྱེལ་བཤམ་དང་
སྲོག་མེ་གི་ལས་སྤེལ་གོང་འཕེལ་ཚུ་ དུན་པ་བཏོན་ཏེ་ འཛོན་སྦྲོང་འབད་དགོ་ཡོད་པ་ཡིན། སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་སྤྱི་ཚུ་གིས་ སྐྱེས་ལྷན་རིགས་
སྤྱི་ བཅོན་འཇུག་འབད་མི་ དཔེར་ན་ ཡུལ་གཞན་གྱི་ཉུ་ཚུ་གི་ རང་འཁོད་གྱི་ཉལ་ཟུང་ལུགས་ཚུ་གི་ཐབས་ཤེས་བཏོན་དགོ་ཡོད། འབྲུག་
རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ནང་འཁོད་གྱི་ སོ་ནམ་གྱི་སྐྱེས་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ཚུ་དང་རིགས་ཚན་གྱི་ཐོན་སྐྱོད་ཚུ་ ཉམས་སྲུང་འབད་དགོ་ཡོད་པའི་ཁར་ འདི་
ཚུ་ ཉེས་བཀོལ་འབད་བའི་ ཁེ་སྤོང་ཚུ་ རང་བཞིན་གནས་སྡངས་གྱི་གཞིས་གཞེར་ཡིན་མི་ མི་སྡེ་ཚུ་དང་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོག་ལས་ བཀོ་
བཤམ་རྒྱུ་དགོ་ཡོད་པ་ཡིན།

གདོང་ལེན་ཚུ་བསལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷ་ཁག་མང་བའི་ སྲིད་བྱུས་དང་གྲིམས་ དེ་ལས་གྲིམས་ལུགས་ཚད་འཛིན་དང་ལམ་མཐོང་ཐབས་ཤེས་ ཚུ་གིས་ལམ་སྟོན་འབད་ཐོག་ལས་ དོན་གཏན་གྱི་ གསར་བཏོད་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་བསྐྱེད་ཡོད། རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་སྐོར་གནས་ ལྷངས་ཐབས་བྱུས་འདི་གིས་ གདོང་ལེན་ཚུ་ ཐབས་བྱུས་གྱི་ཡིག་ཚལོངས་ཚོགས་ནང་ལུ་ ཁ་གསལ་སྤེ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཐབས་བྱུས་ ཅན་གྱི་དམིགས་དོན་ ༡༩ ལས་ ༩། དང་ ཡན་ལག་དམིགས་དོན་ཚུ་གི་ཐོག་ལས་ འབྲེལ་མཐུད་འབད་དེ་ཡོད།

ཐབས་བྱུས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༩ | མི་དང་རི་དྲགས་གྱི་དཀའ་ངལ་ཡུན་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ།

- དཀའ་ངལ་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཐབས་བྱུས་ལག་ལེན་འཐབ།
- ཞིབ་འཚོལ་གྱི་ཐོག་ལས་ གོ་རྟོགས་ཡར་རྒྱས་གཏང།
- མི་སྡེ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཉེན་སྲུན་ཅན་གྱི་མཐའ་སྐོར་གནས་སྤངས་ བཟོ།
- རི་དྲགས་འབྱུང་སའི་ས་ཁོངས་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ།
- མི་སྡེ་གཞི་རྟེན་གྱི་ འོ་ཐོག་དང་སྐོ་ལོ་གྱི་ཁུད་འབྲས་ ཅ་བརྟེན་བཟོ།

ཐབས་བྱུས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༩ | ཡུན་བརྟན་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་རྒྱབ་སྐྱོར།

- ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་དང་ དཀའ་ངལ་མར་ཕབ་གྱི་དོན་ལུ་ བགས་ཚལ་ བདག་འཛིན་འཐབ།
- ས་གཤིས་མཐུན་པའི་ བགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ཡར་རྒྱས་གཏང།
- བགས་ཚལ་མེ་རླུན་མར་ཕབ་འབད།
- མི་སྡེ་བགས་ཚལ་ ཅ་བརྟེན་བཟོ།
- རླུང་ལྷན་གནས་སྤངས་ཞབས་ཏོག་ཚུ་གི་ སྤྲོ་འབྲས་ཡར་རྒྱས་གཏང།
- ཡུན་བརྟན་བསྐྱེད་ལེན་ བོམས་ལུགས་སྐྱོང།

ཐབས་བྱུས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༥ | འབྲུག་གི་རླུང་ལྷན་རིགས་སྣ་ཉམས་སྤྱང་འབད།

- རླུང་ལྷན་རིགས་སྣའི་ ཐབས་བྱུས་ཚུ་དང་བྱ་ལེན་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ།
- ལྷན་སར་གནས་པའི་ རླུང་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་ སྤྱང་སྐྱོབ་འབད།
- གུ་ཚང་ཚུའི་ རྟོག་ཆགས་འབྱུང་སའི་ས་ཁོངས་ བདག་འཛིན་འཐབ།
- འཛིགས་ཉེན་ཅན་གྱི་རིགས་སྣ་ ཉམས་སྤྱང་འབད།

ཐབས་བྱུས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༦ | སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ཡོངས་འབྲེལ་ ཡུན་བརྟེན་བཟོ།

- འབྲུག་གཏན་འཇགས་ ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས་འབད།
- ཉམས་སྤྱང་གི་དཔུལ་འབྲེལ་ ལྷ་མང་བཟོ།
- དོན་གྲྭེན་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་ ཡར་རྒྱས་གཏང།
- མོར་རྒྱུར་གྱི་ས་མཚམས་དང་ ལམ་སྟོལ་ཅན་གྱི་སའི་ཆགས་ལུགས་ ཉམས་སྤྱང་འབད།

ཐབས་བྱུས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༡༧ | ཡུན་བརྟེན་བཟུ་བཤལ་གོང་འབྲེལ་གཏང།

- འོས་འབབ་དང་བརླུན་ ལས་སྡེ་ཡར་རྒྱས་གཏང།
- བཟུ་བཤལ་གྱི་ འཕགས་འབུལ་ རྒྱབ་སྐྱོལ་དང་སྣ་མང་བཟོ།

- རྗེས་ལྷན་གནས་སྐྱོད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ མཚོ་བའི་མཐུན་རྒྱུན་ ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- ཡུན་བརྟན་ཉོ་སྤྱོད་ཡར་རྒྱས་གཏང་།

ཐབས་བྱས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༢༥ ། རི་དྲགས་ཀྱི་སློབ་ཆགས་ཉམ་འཇུག་བཀག་དམ། བེམས་འགལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བསྐྱེད་ལེན་དང་ ཚོང་འབྲེལ།

- བེམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ལས་ ཤ་བདའ་ནི་དང་ཉ་བཟུང་ནི་ བཀག།
- བེམས་འགལ་གྱི་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ ལྷིང་བཏོན་བཀག།
- ལྷིང་འཛིན་པ་གི་ལྷོགས་སྐྱབ་ བོང་འཕེལ་གཏང་།
- རྒྱལ་སྤྱིའི་མཉམ་འབྲེལ་ ཡར་རྒྱས་གཏང་།

ཐབས་བྱས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༢༧། ལྷིང་བཏོན་འཇུག་རིགས་སྣ་ལྷན་སྤྲོད་བཀག་དམ་འབད།

- འཛིན་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ ཅུ་བརྟན་བཟོ།
- རྩོད་གཟུང་བརྟག་ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- ལྷིང་གཞོན་ཉེན་ཚེ་བའི་ གིང་རྒྱུགས་ལ།

ཐབས་བྱས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༢༨། ལོ་ཐོག་དང་སློབ་ལོ་རིགས་སྣ་ཉམས་སྐྱུང་འབད།

- འཛིན་སྐྱོང་བཀོད་ཁམ་ ཅུ་བརྟན་བཟོ།
- བརྒྱད་པ་བས་རིགས་ཚན་ བསགས་མཛོད་ ཡར་རྒྱས་གཏང་།
- རང་ལཱ་ལོ་ཉམས་སྐྱུང་ཡར་རྒྱས་གཏང་།

ཐབས་བྱས་ལྷན་པའི་དམིགས་དོན་ ༢༩ ། རིགས་མཚན་ལེ་ཡན་བཀོ་བཤའ་རྒྱབ་སྐྱོར།

- གཞུགས་སྤྱིའི་བཀོད་ཁམ་ ཅུ་བརྟན་བཟོ།
- རྗེས་ལྷན་རིགས་སྣ་གསར་རྟེན་ལས་ ལེ་ཡན་བཏོན།

ཀླུ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཐབས་བྱས་ ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས།

ཀླུ་ཡོངས་དང་རྫོང་ལག་ ཁྲོམ་སྡེ་དང་མེད་ལོག་གི་གནས་ཚད་ཚུ་བར་ ལྷན་ལག་དང་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་བར་ན་ ཡར་ ཀླུ་ལྷན་པའི་ འབྲེལ་མཐུན་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཚུ་བཅུས་ཏེ་ ཀླུ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ ཐབས་བྱས་ དོན་སྤྲིན་ཅན་སྡེ་ལག་ ལེན་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་དགོ་པའི་ འབད་ཚུགས་པའི་ ཆ་རྒྱུན་ མང་རབས་ཅིག་ཡོད་པ་ཨིན། ཀླུ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་ སྤངས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཐོག་ གཞུང་གི་འགན་དབང་ དྲངས་གསལ་མེད་མི་ཚུ་གི་ མཐུན་བསྐྱིགས་ཡར་ཀླུ་གཏང་མ་ཨིན། འདི་དང་གཅིག་ ཁར་ གལ་ཆ་ཤོས་ཚུ་ཡང་ཅེ།

- མིང་བྱས་ཀྱི་ཁུངས་པར་དང་ ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་གདོང་ལེན་ཚུ་ གསལ་ནི་ལག་ཆེ།
- གནས་སྤང་དང་ བད་དོན་ལམ་ལུགས་ཚུ་ ལྷ་རྟོག་ཡར་ཀླུ་གཏང་ནི་གལ་ཆེ།
- གཞུང་སྲོད་དང་ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་གདོང་ལེན་ཚུ་གི་ཐབས་ལམ་བསྐྱིག་ནི་ལག་ཆེ།
- གཞུང་མིན་ལས་ཚོགས་ མཉམ་འབྲེལ་ཚུ་ ཅུ་བརྟན་བཟོ་ནི་གལ་ཅན་ཨིན།
- གསལ་བཏོད་ཀྱི་དཔུལ་འབྲེལ་དང་སློབ་འབྲས་ ཡར་ཀླུ་གཏང་ནི་ ཅུ་ཅན་ཨིན།
- དབལ་འབྲུང་གནས་ཅུས་ ཐབས་ལམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལག་ཆེ།
- མི་དོད་དང་གཙུགས་སྡེ་གི་ རྩོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ གལ་ཆེད་ག་ཨིན།
- མི་མང་གོ་རྟོག་དང་ཤེས་ཡོན་ དེ་ལས་ སྐུལ་ཁྲུབ་བད་སྟོན་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་ལག་ཆེ།
- དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་ ཞིབ་འཚོལ་ལུ་ ཚན་རིག་དང་ ལྷ་རྟོག་གི་ཤེས་ཡོན་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གལ་ཆེ།

མདུན་སྡོད་ལྷ་རྟོག།

ཀླུ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཐབས་བྱས་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལས་ ༢༠༢༠ གི་ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྱག་གི་སྐབས་ མདུན་སྡོད་ལྷ་རྟོག་ འབད་ཚུགས་ཐབས་ལུ་ ལག་ལེན་གཞི་བཙུགས་འཆར་གཞི་གིས་ ལས་རོགས་འབད་དེ་ཡོད། ཐབས་བྱས་དང་ འདི་གི་ལག་ལེན་གཞི་ བཙུགས་ཀྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་ཡོངས་རྫོགས་དེ་ ལོ་ལྷ་གི་རིང་ ཐབས་བྱས་ཅན་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་གི་ཕྱོགས་སུ་ མདུན་སྡོད་ཡར་ཀླུ་གཏང་ བའི་ རེས་པར་དགོ་པའི་ བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་དང་ལས་སྡེ་གི་དོན་ལུ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་ ཨིན།

Partners

UNESCAP, Bangkok

UNDP BHUTAN

We are thankful to the United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific who provided technical and financial support for the development of the Strategy and facilitated the coordination with all other UN agencies.

We are also thankful to UNDP-Bhutan for their financial support.

We are most grateful to the National Environment Strategy Task Force and associated members, composed of representatives of various Ministries, civil society organisations, private sector and United Nations Agencies. This includes the United Nation's Resident Coordinator in Bhutan, as well as to the Secretariat of the 10-Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production (10YFP) and to Local Government Elected Leaders who contributed in successful development of the strategy.

National Environment Commission
P.O Box: 466, Thimphu : Bhutan
www.nec.gov.bt